

EN DIGITALISERAD BEFOLKNING

ANNIKA BERGSTRÖM

Sammanfattning

Det svenska samhället har gradvis digitaliserats sedan mitten av 1990-talet när internet blev tillgängligt för en större allmänhet. Sedan dess har vi sett en kontinuerlig utveckling av digitala applikationer, innehåll och tjänster samt av användning inom flertalet sektorer i såväl samhället som vardagslivet. Tillgången av medietekniker följer som regel etablerade mönster där yngre personer med högre utbildning är snabbare än äldre personer och lågutbildade att börja använda olika applikationer. Även andra faktorer som inkomst och förvärvsposition har betydelse i spridningsprocessen. I det här kapitlet visas sambandet mellan internetanvändning samt tre specifika användningsområden på nätet (e-post, sociala medier och myndighetsbrevlåda) och förklaringsfaktorer som identifierats i litteraturen. Ålder, utbildning och förvärvsposition är centrala. En av de viktigaste slutsatserna är att spridningsmönstren upprepas om och om igen, vilket är viktig kunskap för den fortsatta digitaliseringen av olika samhällssektorer.

Digitala informations- och kommunikationstekniker har varit betydande i det svenska samhället sedan mitten av 1980-talet och i mitten av 1990-talet blev internet tillgängligt för en större allmänhet. 30 år efter introduktionen av webbläsare, sökmotorer och användarvänliga gränssnitt har ekonomiska, sociala och politiska verksamheter digitaliserats och vårt vardagsliv är till stor del medierat genom digitala applikationer i globala nätverk.

I ett jämförande perspektiv var Sverige tidigt i digitaliseringsprocessen på såväl individ- som organisationsnivå (World Bank, 2026). De materiella förutsättningarna för ett högteknologiskt samhälle har varit goda. Dessa förutsättningar leder dock inte automatiskt till användning, deltagande, engagemang eller interaktivitet. Det har funnits digitala klyftor på land-, region- och gruppnivåer i samhällen sedan 1990-talet (Norris, 2001; Tsatsou, 2011; van Deursen & van Dijk, 2014).

Forskningen har visat på både för- och nackdelar med att delta i det digitala samhället. Vissa menade tidigt att internet skapar möjligheter till nya former av engagemang och möjligheter att kringgå aktörer som tidigare haft makt över information och kommunikation. Den så kallade mobiliseringshypotesen lyfte framför allt fram unga och deras vilja och möjlighet till icke-traditionella former av deltagande (Blank m.fl., 2018; Gibson m.fl., 2005; Johnson & Kaye, 2003; Putnam 2000; Robinson m.fl., 2015). Andra såg med skeptiska ögon att den digitala

närvaron snarare speglade den analoga och att internet skulle stärka existerande skillnader och klyftor (Davis, 2005; Norris, 2001; Scheufele & Nisbet, 2002). Man kan tänka sig såväl mobilisering som förstärkning av befintliga mönster beroende vad man specifikt studerar, men klart är att ett digitalt utanförskap idag har implikationer på individnivå.

Det här kapitlet syftar till att ge en bild av digitaliseringen i den svenska befolkningen mellan 1995 och 2025. Analysen fokuserar på hur internetanvändning och användning av olika områden på nätet har spridits i olika grupper i befolkningen över tid och vilka faktorer som vid olika tidpunkter varit betydande för tillgången.

Internet i samhället

Internetspridningen i det svenska samhället är naturligtvis ett rörligt mål. Det pågår en konstant utvecklingsprocess av hårdvara, mjukvara och infrastruktur. Från stationära till bärbara datorer och smarta telefoner, från modem till bredband och fiber, från enkla hemsidor till avancerat, interaktivt innehåll genererat av AI.

Internet blev tillgängligt för den svenska allmänheten runt 1994, vilket är vid ungefär samma tidpunkt som i USA och Storbritannien. Webbläsare och sökmotorer bidrog till skapandet av en mer lättanvänd och attraktiv digital miljö än den som hade utvecklats inom militären och vid amerikanska universitet sedan 1950-talet. I Sverige har vi sett flera regeringsinitiativ genom åren som handlat om utbyggd infrastruktur men också försök att uppmuntra människor att skaffa nödvändig teknik och använda den. Utbyggnaden av bredband kan ses som exempel på detta liksom projekt i slutet av 1990-talet med mål att bredda tillgången genom skolor, fackföreningar och med datorsubventioner via arbetsgivare. Just arbetsplatser var centrala i början av spridningsprocessen genom att de gav tillgång till tekniken, men också för att de uppmuntrade anställda att använda digital teknik och utbildade dem (Haddon, 2006).

Olika aktörer har digitaliserats i olika takt. Några svenska medieföretag var tidigt ute med digital närvaro redan i mitten av 1990-talet medan andra varit långsammare. I den privata sektorn var framtidstron tidvis mycket optimistisk men med stort investeringskapital kraschade många aktörer i IT-bubblan kring millennieskiftet. När bubblan spruckit fortsatte utvecklingen men nu i en något mer realistisk och lugnare takt. Idag är det ingen som ifrågasätter själva idén med digitala affärsidéer även om det fortsatt finns både goda och dåliga exempel.

Den offentliga sektorn har i mångt och mycket omfamnat den digitala tekniken, men svenska myndigheter var initialt försiktiga med sin digitala närvaro. Det visade sig många gånger svårt att implementera strukturer och processer på nätet, inte minst på grund av lagliga hinder, men också från ett medborgarperspektiv. Det gällde att alla kunde vara med, vilket i praktiken inte var fallet. Allmän information i digital form är idag vardagsmat för de allra flesta, men digital interaktivitet

mellan medborgare och offentlig förvaltning är fortsatt utmanande, inte minst när det kommer till äldre personer (Delegationen för senior arbetskraft, 2020).

Tilläggnelsen av internet har varit ojämlig från början, på samma sätt som många medietekniker före den (se t.ex. Winston, 1998; Norris, 2001; Tsatsou, 2011). Digitala klyftor handlade inledningsvis om tillgång, senare om användning och kompetenser (Robinson m.fl., 2015; van Deursen & van Dijk, 2011, 2014). De klyftor som vi initialt såg när det gällde tillgång har återupprepat sig för användningen av nya applikationer över de 30 år som vi levt med den digitala tekniken. När vi har fått smarta telefoner, sociala nätverksmedier eller digitala nyheter ser vi samma spridningsmönster gång efter annan. Meikle och Young (2012:33) uttryckte att utvecklingen av medietekniker är en kontinuerligt pågående process, inte en engångshändelse, och studier av användare över tid bekräftar detta.

Sammantaget kan vi konstatera att internet och digitala applikationer är en naturlig spelare i de flesta sektorer i samhället i mitten av 2020-talet. Att använda varor och tjänster digitalt har länge varit frivilligt för den enskilde medborgaren, men i takt med att digitala verktyg och tjänster införs på allt fler områden har kravet på att medborgarna ska vara digitalt kompetenta ökat. Detta skapar klyftor mellan personer som använder internet och de som inte gör det, vilket i förlängningen kan skapa problem när olika samhällssektorer digitaliseras och inte alla kan ta del av information och tjänster. De som använder digitala applikationer har i viss utsträckning en annan typ av vardag än de som inte gör det (Blank m.fl., 2018), och med tiden har de som står utanför internet kommit att hamna utanför.

Att förstå internetanvändning

Det är naturligtvis flera olika individfaktorer som bidrar till att förstå spridningen av medietekniker som internet och olika digitala applikationer som finns tillgängliga på nätet. Olika teorier bidrar till att förstå tilläggnelsen (eller att avstå) av nya medier. En av de som använts flitigast genom åren är diffusionsteorin (Rogers, 2003) och den så kallade technology acceptance model (TAM) (Davis, 1989). Medan den senare lyfter fram hur användaren uppfattar användbarheten och enkelheten i användningen pratar diffusionsteorin snarare om relativa fördelar och komplexitet. I båda fallen fokuseras karaktären på själva tekniken i sig som drivkraft eller hinder för användning. Tekniken behöver inte på något sätt vara perfekt eller färdig, forskning visar att människor kan tänka sig att kompromissa med nackdelar och brister om funktionaliteten är god (Davis, 1989).

I de här modellerna lyfter man också fram potentiella användare och den kontext de verkar i. Sociodemografiska faktorer har visat sig värdefulla för att förstå om man skaffar tekniken och väljer att börja använda den. En av de mest centrala faktorerna är ålder så till vida att tidiga användare är jämförelsevis yngre (Rogers, 2003). Kön har viss betydelse för viljan att prova – kvinnor är mer tveksamma än män, och har också uppvisat en något smalare användning och ett något lägre

intresse (se Helsper, 2010 för en översikt av spridningen bland män och kvinnor under det första decenniet). Könsskillnaderna handlar främst om vilka områden man väljer att gå in i, och har relativt lite med digital kompetens att göra (van Deursen & van Dijk, 2011).

Under 1990-talet var inkomst en betydande faktor för tillgång (Haddon, 2000; Katz & Rice, 2002). När priserna gick ner minskade betydelsen, men eftersom både hård- och mjukvaruutvecklingen är ständigt pågående kommer det alltid att finnas ny hård- och mjukvara att köpa. Ibland är båda typerna av uppgradering rent av nödvändiga för att applikationer ska fungera. En annan sociodemografisk faktor som haft stor betydelse för spridningen av internet är utbildningsnivå. Ju högre, desto mer sannolikt att man tillägnat sig olika digitala tekniker (Rogers, 2003; Bergström, 2015). En av anledningarna är tillgången till digital teknik i själva utbildningen, en annan är att internet åtminstone initialt var mer vanligt förekommande på högutbildades arbetsplatser.

All medieanvändning, även den digitala, är inbäddad i människors sociala liv och man bör studera även denna aspekt av internettillägelsen (Hartmann, 2009). Att vara en del av nätverk innebär att man omgärdas av sociala normer som kan sätta press på individen att skaffa och använda tekniken (Rogers, 2003; Verkasalo m.fl., 2010; Zhou, 2008). Människor i ens närhet kan också bidra med stöd i användningen på ett positivt sätt (Venkatesh m.fl., 2012). Till exempel visade det sig tidigt i spridningsprocessen att personer med barn i hushållet var snabbare och mer benägna än personer utan barn att skaffa internet (Hargittai, 2004). Människor med mer socialt umgänge uppvisade tidigt bättre internetkunskaper än de som inte var så socialt engagerade (van Deursen & van Dijk, 2011).

Den sociala kontexten går bortom hushållet och sociala nätverk med familj och vänner, så till vida att även arbetsplatser (Haddon, 2000, 2006) och utbildningsinstitutioner (Hargittai, 2004) var viktiga för spridningen av internet. På dessa kunde man få tillgång, utbildning och möjligheten att använda och upparbeta kompetens. Sannolikt var den här typen av institutioner mer betydelsefulla tidigt i spridningsprocessen, men fortfarande idag kvarstår faktum att vissa arbetsplatser är mer internetintensiva än andra.

Domesticering av medieteknik är en process där olika individuella och externa faktorer har olika betydelse vid olika tidpunkter. Eftersom individer ingår i en större samhällskontext kan olika faktorer på individ- och samhällsnivå också vara sammanlänkade främst genom att individen påverkas av hur tekniken sprids, stöds av samhället och vilken policy som omgärdar den (Haddon, 2006). Ibland finns en övertro på själva tekniken och vad den kan bidra med när det gäller effektiviseringar, medan den faktiska spridningen ofta är en långsam process (Winston, 1998). Som exempel på det kan nämnas dagligvaruhandeln på internet som hade en trög start i slutet på 1990-talet när uppkopplingsmöjligheterna i hemmet var dåligt spridda och långsamma samtidigt som hemsidorna för att köpa livsmedel var bristfälliga. Idag är det inget konstigt att beställa veckans inköp på nätet,

det har varit en mognadsprocess. Utvecklingen pågår konstant och nya tekniska applikationer, nytt slags innehåll, ny service och nya aktörer kommer ständigt att göra entré på den digitala arenan. Det betyder till viss del att spridningsprocessen startar om och diskussionen om tillgång, klyftor m.m. är ständigt återkommande. De senaste åren ser vi processen upprepa sig för användningen av AI och chatbotar (Weissenbilder, Wessman & Bergström, 2026).

Internetanvändning över 30 år

SOM-undersökningarna ger unika möjligheter att analysera tilläggnelsen av digital teknik bland invånarna i Sverige. Frekvensen i internetanvändning har mätts årligen sedan 1995. En stor mängd bakgrundsvariabler möjliggör analyser av tilläggnelsen i olika grupper och hur betydelsen av var och en av dem har ökat eller minskat över tid när det gäller såväl sociodemografiska, socioekonomiska som mer sociala faktorer och politiskt engagemang.

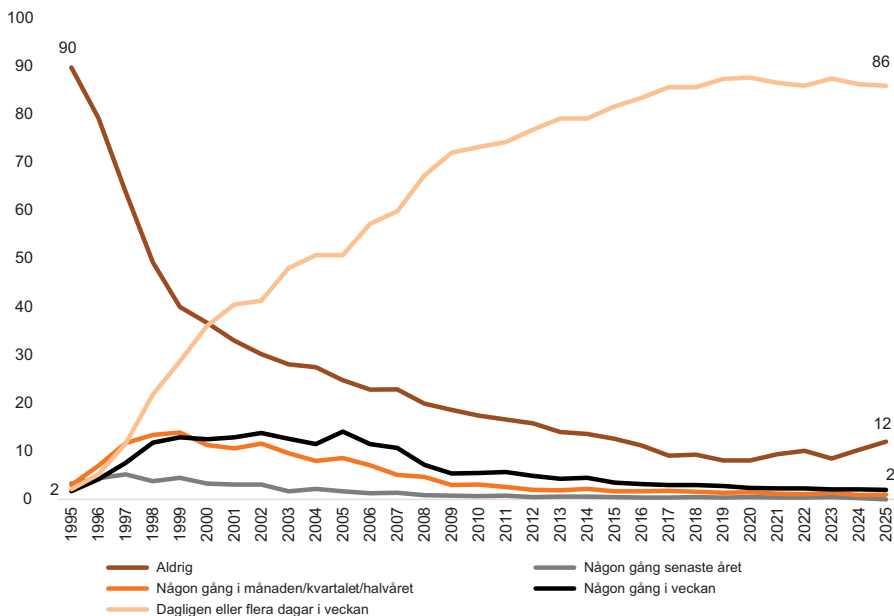
I det följande presenteras analyser av frågan hur ofta man under de senaste 12 månaderna har använt internet. För att få jämförbarhet över 30 år har vissa samslagsningar av svarsskalen gjorts. Frågan om internetanvändning har ingått i samtliga enkäteditioner sedan 1995, men antalet formulär har varierat över tid och antalet svar varierar därför mellan åren.

Inledningsvis presenteras tilläggnelsen. Vid första mätpunkten 1995 var användningen mycket måttligt spridd, endast några få procent använde internet frekvent (dagligen eller flera dagar i veckan) (figur 1). De första fem mätåren var andelen frekventa användare mindre än andelen icke-användare. År 2000 ändrades detta och andelen frekventa användare växte kraftigt fram till 2017. Sedan dess har andelen varit stabil.

Andelen mer sporadiska användare har varit ganska liten över hela mätperioden. Den var lite större runt millennieskiftet, men har sedan gått tillbaka till i princip noll. Svenskarna är antingen internetanvändare eller icke-användare, men inte ibland-användare.

Som nämnts har tilläggnelsen sett olika ut i olika grupper. Demografi, socioekonomi och sociala faktorer har haft betydelse liksom anknytning till utbildningsinstitutioner och vissa typer av arbetsplatser. I figur 2 visas styrkan i korrelationer mellan internetanvändning och olika relevanta förklaringsfaktorer för varje undersökningsår. Inledningsvis var ålder och en anställning de viktigaste förklaringsfaktorerna om man ville förstå internetanvändning. De yngsta var snabbare med att tillägna sig den digitala tekniken och förvärvsarbetande personer hade också ett försprång ut på nätet. Även utbildning låg högt. Förvärvsarbete och utbildning är fortfarande relativt viktiga, men ålder har minskat i betydelse under 2020-talet.

Figur 1 Internetanvändning i den svenska befolkningen, 1995–2025 (procent)

Kommentar: Frågan löd *Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna använt internet?* En sjugradig svarsskala användes: *Ingen gång, Någon gång de senaste 12 månaderna, Någon gång i halvåret, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan samt Dagligen.* Antalet svar varierar mellan åren då frågorna ställts i olika många formuläreditioner. Minsta antal svar var 1 754 år 1997.

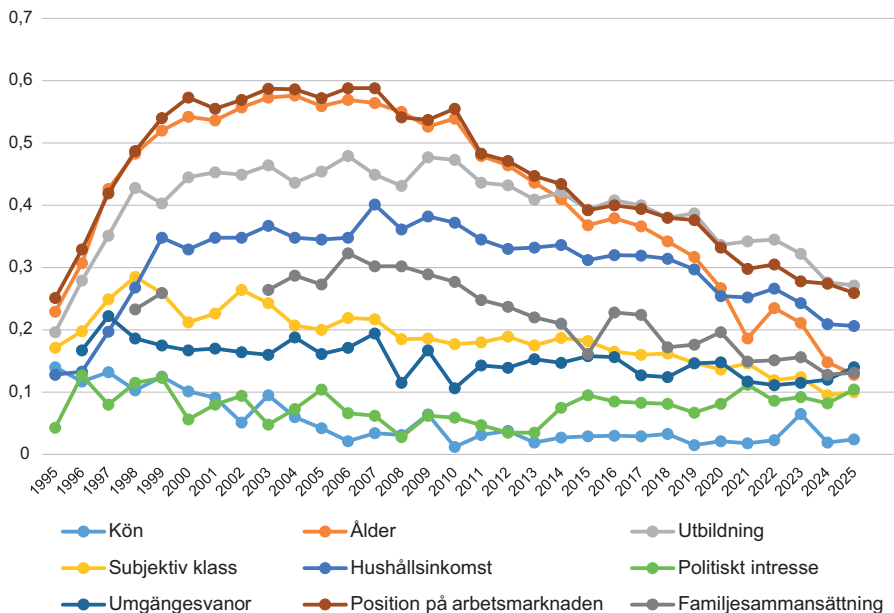
Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2005.

Hushållsinkomst är en annan faktor som haft, och fortfarande har, betydelse för internetanvändning. Även om teknik ofta blir billigare med tiden lever vi i en värld där det hela tiden kommer nya uppdateringar av hårdvara och en ständig ström av nya applikationer och innehåll som på olika sätt kan betinga betalning. Det är alltså fortfarande kostsamt att använda internet.

Umgängesvanor och familjesituation har över tid viss betydelse för internetanvändningen. Att ha andra i sitt hushåll och/eller i sin omgivning har en positiv effekt på internetanvändningen och har varit en av drivkrafterna att börja sin digitala resa.

Relativt sett har politiskt intresse och kön haft begränsad effekt på internetanvändningen. De könsskillnader som uppmättes tidigt (jfr. Helsper, 2010) har i det närmaste försvunnit. Politiskt intresse är fortfarande av mindre betydelse, men har ökat något de senaste 10–12 åren. En försiktig gissning till ökningen är utvecklingen av sociala medier i termer av konversationsmedier där en ansenlig mängd politiska samtal pågår.

Figur 2 Betydelsen av olika bakgrundsfaktorer för internetanvändning, 1995–2025 (etavärden)

Kommentar: Frågan löd *Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna använt internet?* En sjugradig svarsskala användes: *Ingen gång, Någon gång de senaste 12 månaderna, Någon gång i halvåret, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan* samt *Dagligen*. Antal svar varierar för de olika faktorerna över åren. Lägsta antal svar för respektive faktor: kön 1 754 år 1997; ålder 1 717 år 1997; utbildning 1 705 år 1997; subjektiv klass 1 548 år 1997; hushållsinkomst 1 571 år 1997; politiskt intresse 1 732 år 1997; umgängesvanor 1 632 år 1997; position på arbetsmarknaden 1 658 år 1996; familjesammansättning 3 172 år 1999. Eta är ett mått på sambandet mellan oberoende och beroende variabel. Värden på 0,3 eller över brukar tolkas som uttryck för starka samband.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2025.

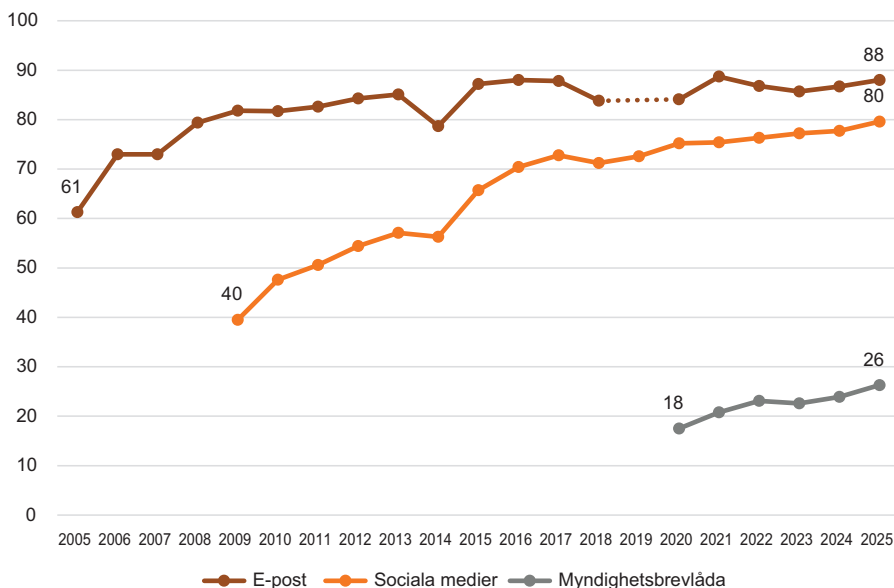
Sedan mitten av 1990-talet har internet förändrats dramatiskt, inte bara med avseende på tillgänglighet och hastighet, men också innehållsligt. 1994 var möjligheterna mycket begränsade jämfört med 2025 års webb. Detta i kombination med att allt fler verksamheter flyttar ut på webben och att nio av tio svenskar är frekventa användare gör det till en förväntad utveckling att samtliga faktorer som har betydelse för medieteknikens spridning får svagare betydelse över tid.

Användningsområden

Vi ska på samma sätt som ovan titta på utvecklingen för några specifika användningsområden på internet. För analysen har e-post, sociala medier och myndig-

hetsbrevlåda (som exempelvis Kivra, Billo eller Min myndighetspost) valts ut för att representera skilda användningsområden som har fått genomslag vid olika tidpunkter. De mäts med samma frekvensmått som internetanvändning ovan. E-post har mätts sedan SOM-undersökningen 2005, sociala medier sedan 2009 och myndighetsbrevlåda sedan 2020. De startar på lite olika nivå och användningsutvecklingen är positiv för samtliga (figur 3).

Figur 3 Användning av e-post, sociala medier och myndighetsbrevlåda i den svenska befolkningen, 1995–2025 (procent minst en gång i veckan)

Kommentar: Frågan löd *Hur ofta har du gjort följande på internet?* En sjugradig svarsskala användes: *Ingen gång, Någon gång de senaste 12 månaderna, Någon gång i halvåret, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan* samt *Dagligen*. I figuren visas andelen som använt respektive applikation minst en gång i veckan. Antalet svar varierar mellan åren då frågorna ställts i olika många formuläreditioner. Minsta antal svar: e-post 1 515 år 2021; sociala medier 4 091 år 2009; myndighetsbrevlåda 1 522 år 2021.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1995–2025.

På samma sätt som för internetanvändning ska de ovan studerade faktorernas betydelse för tillgången analyseras med sambandsmättet eta. Nedan visas tre separata grafer för användning av e-post, sociala medier och myndighetsbrevlåda (figur 4a, 4b och 4c).

Tillgången av e-post visar på delvis liknande mönster som för internetanvändning i stort. Utbildning är den viktigaste faktorn samtliga år. Förvärvsposition,

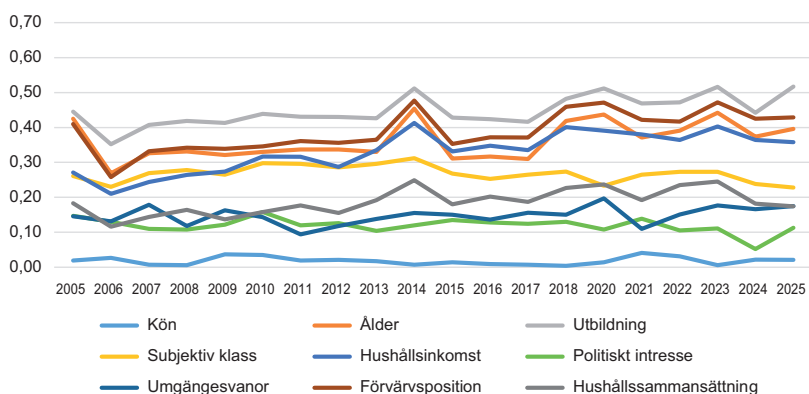
ålder och inkomst likaså. Kön har ringa betydelse. Subjektiv klasstillhörighet så som man själv beskriver den, hushållssammansättning och umgängesvanor har en stabil, men mindre betydelse över tid, politiskt intresse likaså.

För sociala medier var ålder initialt den mest betydande faktorn, förvärvsposition uppvisade också starkt samband med användning. 15 år senare är dessa fortfarande de viktigaste förklaringsfaktorerna även om betydelsen har minskat något. Umgängesvanor, hushållssammansättning och utbildningsnivå bidrar också till viss del till att förstå användningen medan subjektiv klass och politiskt intresse inte har någon stark förklaringskraft för användningen av sociala medier över tid.

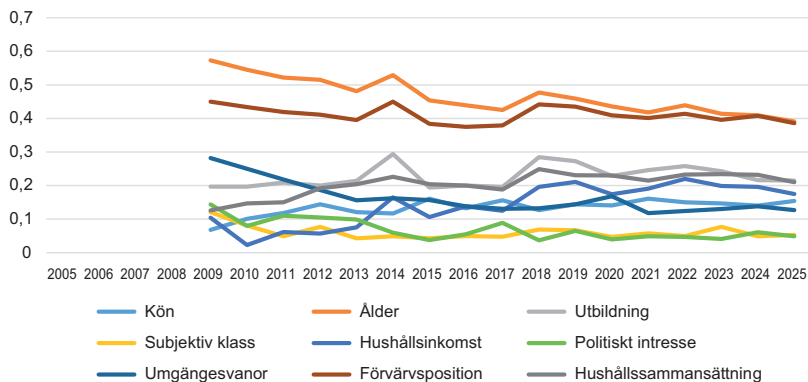
Användning av myndighetsbrevlåda är, även den, starkt korrelerad med ålder och förvärvsposition, och här ser vi också relativt starka samband med utbildning. Inkomst och hushållssammansättning uppvisar visst samband, subjektiv klass, politiskt intresse och umgängesvanor också, men på en lägre nivå. Könsskillnaderna i användning av myndighetsbrevlåda är ringa.

I analysen har tre olika användningsområden som etablerats vid tre olika tidpunkter valts ut. Spridningsmönstren för dessa tre är, som beskrivits, i många avseenden lika. Ålder och förvärvsposition är de starkast bidragande förklaringsfaktorerna för användning av e-post, sociala medier och myndighetsbrevlåda, och givet vad forskningen tidigare visat när det gäller spridningsprocesser (Bergström, 2015; Rogers, 2003) finns det anledning att anta att det ser ut så här även för andra användningsområden.

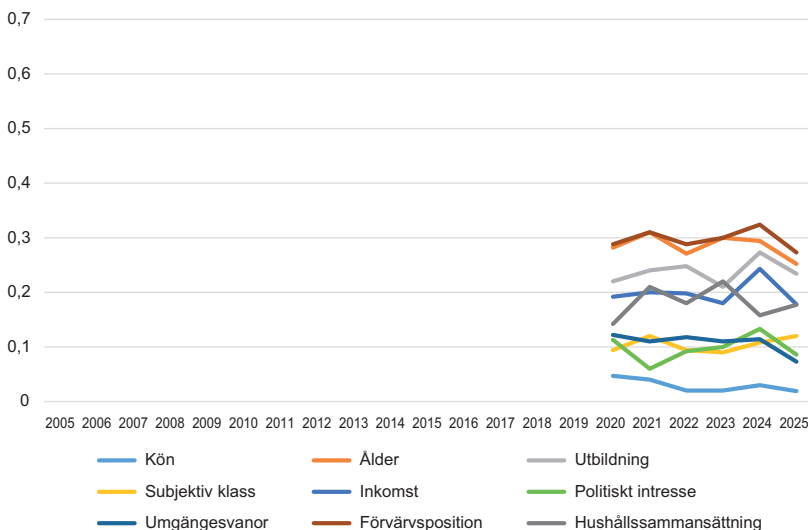
Figur 4a Betydelsen av olika bakgrundsfaktorer för användning av e-post, 2005–2025 (etavärden)

Figur 4b Betydelsen av olika bakgrundsfaktorer för användning av sociala medier, 2009–2025 (etavärden)

Figur 4c Betydelsen av olika bakgrundsfaktorer för användning av myndighetsbrevlåda, 2020–2025 (etavärden)

Kommentar: Frågan löd *Hur ofta har du gjort följande på internet?* En sjugradig svarsskala användes: *Ingen gång, Någon gång de senaste 12 månaderna, Någon gång i halvåret, Någon gång i månaden, Någon gång i veckan, Flera gånger i veckan samt Dagligen*. Antal svar varierar för de olika faktorerna över åren. Lägsta antal svar för respektive faktor: kön 1 520 år 2021; ålder 1 522 år 2021; utbildning 1 492 år 2021; subjektiv klass 1 453 år 2021; hushållsinkomst 1 414 år 2021; politiskt intresse 1 492 år 2020; umgängesvanor 1 505 år 2021; position på arbetsmarknaden 1 405 år 2021; familjesammansättning 1 099 år 2021. Eta är ett mått på sambandet mellan oberoende och beroende variabel. Värden på 0,3 eller över brukar tolkas som uttryck för starka samband.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2005–2025.

En digitaliserad befolkning

Frekvent internetanvändning har växt konstant från mitten av 1990-talet till 2010-talet. Det är en utveckling som noterats i stora delar av västvärlden och Sverige har alltid varit ett av de mest internetanvändande länderna (World Bank, 2026).

Kapitlet hade till syfte att titta på förklaringsfaktorer bakom tillgången av internet och några olika användningsområden sedan mitten av 1990-talet. Vi kan konstatera att ålder, utbildning, förvärvsposition och till viss del även inkomst varit viktiga för spridningen av internet i Sverige sedan mitten av 1990-talet. Däremot visar inte användningen av digitala applikationer på någon könsskiljande teknik, vilket var fallet i vissa kontexter i den tidiga spridningen av internet (Helsper, 2010). Klyftorna mellan olika grupper har naturligt nog minskat i befolkningen i takt med att allt fler blivit internetanvändare.

Då förklaringsfaktorerna återkommer för nya användningsområden fram till 2020-talet kan vi anta att de här spridningsmönstren i olika grupper med stor sannolikhet kommer att upprepa sig i framtida spridningsprocesser för ny teknik och nya applikationer. Det innebär att vi lever i upprepade processer med så kallade innovatörer respektive efterslänrare (Rogers, 2003). De som har en längre erfarenhet kommer sannolikt att ha fördel av bättre digitala kompetenser i takt med att teknik och innehåll utvecklas. Tidiga användare kommer alltid att ligga steget före och enklare tillägna sig nya faciliteter och skaffa sig betydligt fler både positiva och negativa erfarenheter. Resultaten visar på behovet av en kontinuerlig beredskap att stödja återkommande grupper av efterslänrare.

Att bli digital har varit mycket av ett individuellt val. När allt fler sektorer, tjänster och varor tillgängliggörs digitalt skapas det problem med enskilda personer som inte är med, personer som exempelvis inte har bank-ID och därmed inte kan tillgå vården online. Ofrivillig exkludering är ett problem som ökar och här finns en stor utmaning när det gäller frågan huruvida problemet ligger hos individen eller samhället.

Vi bör notera att presenterade data endast omfattar olika individers användning och inte tar hänsyn till den digitala kontexten, utvecklingen av internet och digital teknik. Förutom utvecklingen av hårdvara och infrastruktur är det också troligt att kontinuerliga förändringar och förbättringar av innehåll och service online utgör drivkrafter för individer som vill fördjupa sin användning och sina kunskaper och digitalisera sitt vardagsliv.

Analysen tar heller inte in aktiviteter som sker utanför nätet. Aktiviteter vid sidan av och på nätet influerar varandra. Personer som har sporadisk kontakt med banken kommer sannolikt inte att engagera sig mer i bankärenden på nätet. Å andra sidan kan en enkel och uppskattad digital applikation vara gnistan som leder till mer aktivitet hos internetbanken.

Från att i mitten av 1990-talet varit något som etablerats bland nyfikna och vetgiriga entusiaster, har vi idag ett samhälle där de allra flesta sektorer är digitaliserade

och där den digitala tekniken berör alla medborgare, antingen de vill eller inte. En majoritet av befolkningen är digitaliserad så till vida att den generella användningen är frekvent bland nio av tio invånare och en stor andel av dessa använder olika digitala applikationer. Det finns inga absoluta tal för när en befolkning är digitaliserad, vi kan konstatera att Sverige ligger högt när det gäller användning i befolkningen. Givet hur utvecklingen sett ut de senaste tio åren är det inte rimligt att tänka sig att vi i närtid ska komma till 100 procent frekventa internetanvändare. Samtidigt är det definitivt en samhällsutmaning att möta den tiondel som av olika skäl inte kan eller vill vara på internet.

Referenser

- Bergström, A. (2015). The contexts of internet use – from innovators to late majority. *Participations. Journal of Audience and Reception Studies*, 12(1), 3–18.
- Blank, G., Graham, M., & Calvino, C. (2018). Local Geographies of Digital Inequality. *Social Science Computer Review*, 36(1), 82–102.
- Davis, F. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.
- Davis, R. (2005). *Politics Online; Blogs, Chatrooms and Discussion Groups in American Democracy*. Routledge.
- Delegationen för senior arbetskraft (2020). *Får äldre vara med i mediasamhället?* (Rapport 19, S 2018:10). <https://seniorarbetskraft.se/aktuellt/rapport-19-far-alldre-vara-med-i-mediesamhallet/> Nerladdad mars 2020.
- Gibson, R. K., Wainer L., & Ward, S. J. (2005). Online Participation in the UK: Testing a 'Contextualised' Model of Internet Effects. *The British Journal of Politics and International Relations*, 7(4), 561–583. <https://doi.org/10.1111/j.1467-856x.2005.00209.x>
- Haddon, L. (2000). Social Exclusion and Information and Communication Technologies: Lessons from Studies of Single Parents and the Young Elderly. *New Media & Society*, 2(4), 387–406.
- Haddon, L. (2006). The Contribution of Domestication Research to In-Home Computing and Media Consumption. *The Information Society: An International Journal*, 22(4), 195–203.
- Hargittai, E. (2004). Informed Web Surfing: The Social Context of User Sophistication. I P. N. Howard & S. Jones (Red.), *Society Online: The Internet in Context*. Sage Publications. <https://sk.sagepub.com/book/edvol/society-online/toc>
- Hartmann, M. (2009). The Changing Urban Landscapes of Media Consumption and Production. *European Journal of Communication*, 24(4), 421–436.
- Helsper, E. (2010). Gendered Internet Use Across Generations and Life Stages. *Communication Research*, 37(3), 352–474.
- Johnson, T. J., & Kaye, B. K. (2003). A boost or Bust for Democracy?: How the Web Influenced Political Attitudes and Behaviours in the 1996 and 2000 Presidential Elections. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 8, 9–34.

- Katz, J. E., & Rice, R. E. (2002). *Social Consequences for Internet Use: Access, Involvement, and Interaction*. MIT Press.
- Meikle, G., & Young, S. (2012). *Media Convergence. Networked Digital Media in Everyday Life*. Pallgrave MacMillan.
- Norris, P. (2001). *Digital Divide: Civic Engagement, Information Poverty and the Internet Worldwide*. Cambridge University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: the collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations*. The Free Press.
- Robinson, L., Cotton, S. R., Ono, H., Quan-Haase, A., Mesch, G., Chen, W., Schulz, J., Hale, T. M., & Stern, M. J. (2015). Digital inequalities and why they matter. *Information, Communication & Society*, 18(5), 569–582.
- Scheufele, D. A., & Nisbet, M. C. (2002). Being a Citizen Online: New Opportunities and Dead Ends. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 7, 55–75.
- Tsatsou, P. (2011). *Digital Divides in Europe: Culture, Politics and the Western-Southern Divide*. Peter Lang.
- van Deursen, A., & van Dijk, J. (2011). Internet Skills and the Digital Divide. *New Media & Society*, 13(6), 893–911.
- van Deursen, A., & van Dijk, J. (2014). The digital divide shifts to differences in usage. *New Media & Society*, 16(3), 507–526.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X (2012). Consumer Acceptance and Use of Information Technology: Extending the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology. *MIS Quarterly*, 36(1), 157–178.
- Verkasalo, H., López-Nicolás, C., Molina-Castillo, F. H., & Bouwman, H. (2010). Analysis of Users and Non-users of Smartphone Applications. *Telematics and Informatics*, 27(3), 242–255.
- Weissenbilder, M., Wessman, F., & Bergström, A. (2026). AI blir vardag: användning, oro och ideologiska skillnader. I A. Carlander, A. Ramsälv, B. Rönnerstrand & P. Öhberg (Red.) *Mot en tid som flytt (dena volym)*. SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Winston, B. (1998). *Media technology and society. A history: from the telegraph to the Internet*. Routledge.
- World Bank (2026). <https://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.ZS>. Hämtad 2026-03-27.
- Zhou, Y. (2008). Voluntary Adopters Versus Forced Adopters: Integrating the Diffusion of Innovation Theory and the Technology Acceptance Model to Study Intra-organizational Adoption. *New Media & Society*, 10(3), 475–496.

